

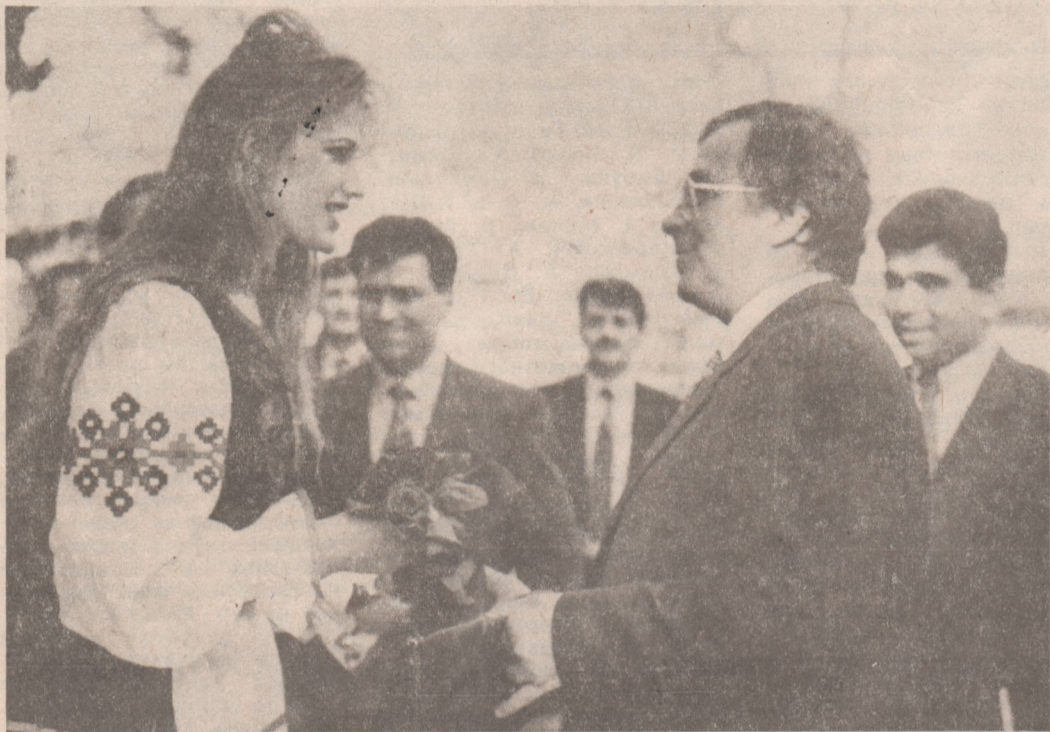

ГРОДЗЕНСКІ УНІВЕРСІТЭТ

ГАЗЕТА КАЛЕКТЫВУ ГРОДЗЕНСКАГА ДЗЯРЖАУНАГА УНІВЕРСІТЭТА ІМЯ Я. КУПАЛЫ

№ 7 (199) 16 красавіка 1993 года, пятніца

Высокі госць з Турцыі

Ужо стала добрай традыцыяй прымаць у нашым універсітэце замежных гасцей з розных краін свету.

Нядаўна ў нас пабываў нават Надзвычайны і Паўнамоцны пасол Турэцкай Рэспублікі Тансу Мехмед Акандан.

Пасла запрасілі ў госці Цэнтр ісламскай культуры і рэктарат нашага універсітэта.

У высокага госця адбыўся шэраг сустрэч з рэктарам і кіраўніцтвам універсітэта і факультэтаў. Размова ішла аб адкрыцці факультэта нацыянальных культур, абмене студэнтамі на кантрактнай аснове, устанавленні супрацоўніцтва і культурных сувязяў.

Л. ЛЕБЕДЗЕВА.

НА ЗДЫМКУ: у час сустрэчы студэнтаў з Надзвычайным і Паўнамоцным паслом Турэцкай Рэспублікі ў Беларусі Тансу Мехмед Аканданам.

Фота У. САРОКІНА.

Вестка з міністэрства

Атрымана пісьмо Міністэрства адукацыі Рэспублікі Беларусь «Аб практыцы разгляду атэстацыйных спраў па прысваенню вучоных званняў у Рэспубліцы Беларусь».

Сягоння мы друкуюем яго ў скарачэнні.

Аналіз атэстацыйных спраў саіскальнікаў вучоных званняў прафесара і дацэнта, паступіўшых у Атэстацыйную калегію за перыяд з 17 снежня 1992 года па 5 сакавіка 1993 года паказвае, што большасць дакументаў прадстаўляюцца вучонымі радамі з парушэннямі патрабаванняў Палажэння аб парадку прысуджэння вучоных званняў і прысваення вучоных званняў (Пастанова Савета Міністраў СССР ад 30.12.1989 г. № 1186) і Парадку атэстацыі навукова-педагагічных работнікаў, звязанай з прысваеннем вучоных званняў прафесара і дацэнта (Рашэнне калегіі Дзяржадукацыі СССР ад 17.04.1990 г. № 3).

Мае месца значны рост колькасці спраў, якія прадстаўляюцца да прысваення вучонага звання ў парадку выключэння. Не ўлічваецца выключнасць факту прысваення вучонага звання дацэнта і прафесара саіскальнікам, якія не маюць адпаведных вучоных ступеняў. У выніку прадстаўляюцца вучонымі радамі справы без дастатковых на тое падстаў.

У сувязі з гэтым Атэстацыйная калегія вымушана была вынесці адмоўнае рашэнне па шэрагу спраў саіскальнікаў, значная колькасць накіравана на экспертызу.

Атэстацыйная калегія рэкамендуе вучоным радам пры вырашэнні пытання аб прысваенні вучоных званняў прафесара і дацэнта саіскальнікам, якія не маюць адпаведных вучоных ступеняў доктара і кандыдата навук, зыходзіць з таго, што суккупнасцю неабходных умоў з'яўляюцца ў першую чаргу:

1 — буйныя дасягненні ў навуковай і вучэбна-метадычнай дзейнасці;

2 — абавязковае чытанне асноўных лекцыйных курсаў на высокім навукова-метадычным узроўні;

3 — асабістае аўтарства падручнікаў, дапаможнікаў для ВНУ з грыфам Міністэрства адукацыі (асабліва за апошнія 2—3 гады);

4 — актыўны ўдзел саіскальніка вучонага звання прафесара ў падрыхтоўцы навуковых і навукова-педагагічных кадраў.

К. ВЕРБАВА.

Абаранілі дысертацыі

Калегі па працы, студэнты, супрацоўнікі цёпла і сардэчна віншавалі нядаўна загадчыка кафедры агульнай і тэарэтычнай фізікі Леаніда Мікалаевіча Ківача з нагоды абароны доктарскай дысертацыі. Яго навуковая праца атрымала станоўчы водгук, мае актуальнае тэарэтычнае і практычнае значэнне. Л. М. Ківачу прысвоена ступень доктара фізіка-матэма-

тычных навук.

Кандыдатамі навук сталі Данута Рамуальдаўна Мышко (філалагічны факультэт) і Сяргей Аляксеевіч Аляксандраў з факультэта фізічнай культуры.

Рэдакцыя далучаецца да шчырых віншаванняў і зычыць нядаўнім дысертантам плёну у навуковай і педагагічнай дзейнасці.

Навуковая канферэнцыя

21 красавіка адбудзецца навукова-практычная канферэнцыя «Інтэнсіфікацыя навучання студэнтаў універсітэта».

Плануецца, што ў яе рабоце прымуць удзел не толькі выкладчыкі, аспіранты і саіскальнікі нашага універсітэта, але і госці з Мінска, Кішынёва, Брэста, Польшчы. У першай палове дня

пройдзе пленарнае пасяджэнне, а затым удзельнікі кафедраў будуць працаваць па секцыях.

Пачатак канферэнцыі ў 10 гадзін ў ауд. № 3 будынку факультэта беларускай філалогіі і культуры.

Я. КАНДРАТОВІЧ,
метадыст вучэбна-метадычнага аддзела.

Чарговы візіт навукоўцаў са ЗША

НА ЗДЫМКУ: дырэктар Міжнароднага камітэта малага бізнесу, прафесар універсітэта г. Дайтон Эўген Г. Гамолка (у цэнтры) і рэктар універсітэта А. В. Бадакоў у час сустрэчы з першым намеснікам старшыні аблвыканкама М. Я. Калацэем.

Фота САРОКІНА.

Народ, які не ведае сваёй роднай мовы і культуры, — гэта абкрадзены лёсам народ. Паступова, ідучы па цяжкім шляху, беларускае нацыянальнае адраджэнне становіцца рэальнай справай. Веданне культуры, мовы, літаратуры, сваіх традыцый вучыць чалавека быць адказным перад продкамі і нашчадкамі. У значнай часткі насельніцтва забыта родная мова, знішчаны і нішчачна помнікі духоўнай і матэрыяльнай культуры... Але трэба заставацца аптымістамі, бо ўсё ж такі глыбока ў нашых душах ўкаранілася нацыянальная годнасць. Памятаеце, у Якуба Коласа: «Я мужык, а гонар маю, гнуся, але да пары...» Думаю, што гэтая пара прыйшла.

Магутны імпульс нацыянальнага адраджэння патрабуе душы, сэрца і розуму людзей маладых, таленавітых, жыццядарасных. Толькі ад такіх можна чакаць поўнай аддачы і плённай працы на карысць роднай Беларусі.

Любіць беларускую мову і літаратуру, цікавіцца гісторыяй свайго краю, адраджаць забытае і прапагандаваць адноўленае — гэта сумленне нашага маладога пакалення, у прыватнасці, слухачоў факультэта давузаўскай падрыхтоўкі. Слухачы ФДП павінны стаць спраўдзенымі беларусамі, знаўцамі сваёй гістарычнай і культурнай спадчыны. Бо гэта нашыя заўтрашнія студэнты, зацікаўленыя сваёй будучай прафесіяй, інтэлектуальна развітыя людзі, дзейсныя, якія воб-разна мысляць і шырока глядзяць наперад. І нам хочацца бачыць у вобразе будучага студэнта перш за ўсё чалавека, са сваімі здольнасцямі, захапленнямі, са сваімі каштоўнасцямі.

Вырашэннем гэтых неадкладных задач заклапочана аддзяленне беларускай літаратуры ФДП. Гэта нашы мары, спадзяванні і, нарэшце, трывогі. Нашы выкладчыкі добра разумеюць вызначаныя праблемы, працуюць сумленна, таму і чакаем мы добрага плёну і аддачы ад нашай працы.

Эмацыянальна, запамінальна і досыць захапляюча ўкладвае свае словы ў сэрцы і душы навучэнцаў факультэта прываблівае дацэнт кафедры беларускай культуры М. А. Янкоўскі. Кожнае слова яго — гэта вобраз, гэта адбітак, гэта жывы промень, які высвятляе цьмяныя і неакрэсленыя плямы ў нашай свядомасці. З вялікім творчым запалам абуджае Мікола Архіпавіч нацыянальную самасвядомасць нашага падрастаючага пакалення, звяртаючыся да далёка мінуўшчыны і знаходзячы менавіта там карані добра і зла, якія так несудадна існуюць сёння побач і так часта сутыкаюцца. «Кінь саромецца мовы сваёй, зваць сябе беларусам пачні...» — вось адзін з накірункаў адданай плённай працы М. А. Янкоўскага.

З творчым захапленнем, аддана працуе са слухачамі біялагічнага факультэта і факультэта педагогікі і метадыкі пачатковага навучання да-

цэнт кафедры беларускай мовы і літаратуры П. І. Маляўка. Тут на самай справе ёсць чаму павучыцца. Дзе словам захапляючы, дзе адпаведнымі жэстам і мімікай, дзе прыкладам ёмістым, а дзе і проста позіркам стараецца Пётр Іванавіч данесці да сваіх слухачоў сутнасць праблемных пытанняў.

Ніна Піліпаўна і Алена Іванаўна навучаюць разважліва-ва-сці, праўдзівасці і аргументавальнай доказнасці ўласных думак. Шчырае ў выкладанні літаратуры і маладая настаўніца Святлана Іванаўна Палубятка. Яе пошукавыя па характары занятакі патрабуюць ад маладых навучэнцаў прывабліва-га і фізічнага факультэтаў глыбокага аналізу і асэнсавання не толькі літаратурных, але і грамадска-сацыяльных з'яў...
Нашы намаганні і поспехі звязаны са шчырымі пакутлівымі развагамі, мэтанакіраванай і сумленнай працай кіраўніка аддзялення беларускай літаратуры Мікалая Уладзіміравіча Мікуліча, паў-

хачоў да літаратуры не як да простага прыдатка пэўнай ідэалогіі, а як да феномена мастацтва, культуры, да страчанага роднага слова, вобраза, эпохі...
Па-чацвёртае, на шырокі дыяпазон літаратурных тэм выдзелена мізэрная колькасць гадзін для кантрольных прац слухачоў (іх сачыненнях, вольных роздумаў і абгрунтаваных лагічных тэзісах-доказаў). Гэта датычыцца слухачоў і вячэрняга, і завочнага аддзяленняў. Нашы слухачы павінны прайсціся ад мінуўшчыны да сучаснасці, спрактыкавацца ў напісанні вольных тэм (а любая вольная тэма — гэта своечасовы імпульс, спектр поўных ідэй, вобразаў, розных

рускае ці беларускае аддзялення. А гэта таксама не без праблем.

І, нарэшце, мы хочам, каб літаратура глядзелася ў люстра нацыянальнай культуры і бачыла там сваю жывую і рэальную выяву. І наадварот — сама становілася праўдзівым люстрам нацыянальнай культуры. Мы хочам, каб беларуская мова ўспрымалася нашымі выхаванцамі не як сума правіл, законаў і арфаграм, а — як асноўны першээлемент культуры, душа і вопратка народа. І, у сваю чаргу, каб культура маўлення характарызувала прыгажосць думкі. А рэальных магчымасцяў, пэўных умоў пакуль не хапае. Таму, бяспрэчна, неабходна мэтанакіравана вырашыць гэтыя балючыя праблемы, бо нашы слухачы займаюцца на факультэце давузаўскай падрыхтоўкі, і мы абавязаны старацца падрыхтаваць сваіх выхаванцаў да сур'ёзных іспытаў. Час гэты не за гарамі. Спадзяёмся, што ўсе недахопы ў будучым будуць выпраўлены, каб, нарэшце, зрабіць выбар перад сваім сумленнем.

Хутка на аддзяленні беларускай мовы і літаратуры адбудзецца аднадзённая сесія для слухачоў усіх факультэтаў завочнай формы навучання ФДП. Тут нашым навучэнцам прадставіцца магчымасць сістэматызаваць свае веды, домислы, развагі, канкрэтызаваць існуючыя праблемы, высяніць і ўдакладніць пэўныя няяснасці ў высланых, правярэных і ацэненых кантрольных працах. Гэта будзе шырокая размова выкладчыкаў са сваімі навучэнцамі, поўная развагі і накіраваная на псіхалагічную настроенасць сваіх выхаванцаў на сур'ёзныя іспыты.

А ў слухачоў вячэрняй формы навучання ФДП засталася таксама небагата часу да ўступных экзаменаў. Літаральна 2-3 тыдні. Таму будучыя абітурыенты ўжо хваляюцца. І гэта натуральна. Бо за плячыма мелалі цяжар ведаў, асэнсаваных уяўленняў, усваяючых думак і меркаванняў, якія трэба будзе выкласці грунтоўна, лагічна і эмацыянальна.

Спачатку яны, слухачы (а іх сёлета на аддзяленні беларускай мовы і літаратуры каля 800) рабілі выбар. Нехта даўно ўжо вырашыў паступаць ва ўніверсітэт, іншы ж ставілі пытанне: куды ісці вучыцца? І таксама прыйшлі сюды... Наперадзе чакаецца складаная барацьба. Вытрымаюць яе, будзем спадзявацца, лепшыя, падрыхтаваныя, мэтанакіраваныя хлопцы і дзяўчаты. Яны — наша будучыня, наша надзея, наша апора.

А. АСТРАВУХ,
сакратар аддзялення беларускай літаратуры ФДП.

Паклікаў час

Як старэйшы малодшых, вучыць П. І. Маляўка будаваць «мосцікі» праз рубяжы гісторыі, свядомасці і маралі, знаходзіць салінкі ў вобразах, кіравацца сваім уласным поглядам, і толькі тады робіць адпаведныя вывады.
Прафесійна, шчыра і самааддана праводзіць заняткі ст. выкладчык кафедры беларускай літаратуры Ю. А. Якубовіч, які імкнецца падвесці навучэнцаў, чужых і ранімых, да вытокаў маралі, чалавек, разглядаюцца Юрыем Аляксеевічам грунтоўна і па-майстэрску крытычна, спрабуючы аргументаваць сувязі, факты, абставіны ў развіцці гісторыі нашай краіны.

Арганічнасцю, удумлівым асэнсаваннем, аб'ектыўнай строгаасцю і патрабавальнасцю вызначаюцца заняткі ў слухачоў факультэта фізічнага выхавання выкладчыцы кафедры беларускай мовы і літаратуры С. М. Тарасавай.

Цікава, змястоўна, суладна працуюць над літаратурай на гістарычным, інжынерным, філалагічным, фізічным і правазнаўчым факультэтах настаўнікі беларускай мовы і літаратуры гарадскіх школ Н. П. Хвашчынская, А. І. Харужык, С. І. Палубятка, якія дасканалы ўлічваюць творчыя магчымасці слухачоў і кіруюцца багатым вопытам набываць школьнага навучальна-выхаваўчага працэсу. Поруч з героямі, якія густа «насяляюць» жыццёвую прастору твораў многіх аўтараў, ідучы навучэнцы Н. П. Хвашчынскай і А. І. Харужык, крочаць тымі ж самымі пуцявінамі, бачаць тым жа самымі справы, але погляд іх больш удумлівы і праніклівы.

сцяжэнны клопат якога накіраваны на найбольш прыймальнае і правільнае вырашэнне праграмных пытанняў і арганізацыйных праблем, часам досыць спрэчных і складаных.

У цэлым, ёсць у нас на аддзяленні беларускай літаратуры чым ганарыцца, але ёсць і неадкладныя праблемы, у вырашэнні якіх патрэбны дзейсны ўдзел усіх.

Па-першае, спецыфіка аддзялення беларускай мовы і літаратуры заключаецца ў тым, што беларускую мову і літаратуру вывучаюць слухачы ФДП на ўсіх факультэтах. А спецыялістаў па гэтых дысцыплінах шукаць трэба, як гаворыць народная мудрасць, днём з агнём. Усе нашы выкладчыкі кафедры беларускай літаратуры з-за вялікай нагрукі, і на жаль, не могуць праводзіць заняткі, але на падмогу прыходзяць настаўнікі гарадскіх школ (Хвашчынская Н. П., Харужык А. І., Палубятка С. І.).

Па-другое, няма адзін прынятая праграмы. Адно творы (Я. Лучыны, А. Гур'яновіч, М. Гарэцкага, Я. Коласа, Я. Купалы, А. Мрыя, У. Караткевіча і інш.) часткова вывучаюцца ў школе, другія — зусім не вывучаюцца, трэція — дадзены на самастойнае вывучэнне.

Па-трэцяе, існуе розны падыход да некаторых грамадскіх працэсаў, з'яў, фактаў. Мы часта пытаемся ў слухачоў: вы любіце беларускую літаратуру, а — за што? І сапраўды, як адгадаць жывое дыханне літаратурнага героя? Як можна прабрацца праз адны голыя ідэйныя фармулёўкі да цэласнага сістэмнага аналізу мастацкага твора? А так хочацца зараз падвесці слу-

эпох, сабраных ў цэлым). Гэта — Усяслаў Чарадзея, Ф. Скарына, М. Гусоўскі, Я. Купала, Я. Колас, К. Чорны, П. Броўка, А. Куляшоў. П. Панчанка, М. Танк, І. Шамякін, І. Мележ, В. Быкаў, У. Караткевіч. А. Разанаў, В. Адамчык, А. Дудараў... і многія іншыя. Ды і ці маесэнс поўны дакладны пералік! Кожны вобраз — гэта эпоха, гэта адметнасць часу... А што значаць гэтыя запланаваныя ў навуальных планах 8—10 тэм! Да чаго яны будуць прыстасаваны? Адкуль такі разлік! Каб пазбегнуць схематычнасці, умоўных стандартаў, мы абавязаны прапанаваць слухачам некалькі варыянтаў тэм на адзін мастацкі твор, а атрымоўваецца літаральна наадварот: уся літаратура «змяшчаецца» ў нейкім адзіным дзясятку. І самі мы, хочам гэстага ці не, абмяжоўваем творчыя здольнасці вучняў, заганяем іх пад стандарт... а нам патрэбна жывая творчасць, свежая думка, поўная ўласнае развагі і абгрунтаванасці.

Па-пятаяе, літаральна нядаўна на інжынерным факультэце і факультэце фізічнага выхавання ўведзены ўступныя вусныя экзамены па беларускай мове і літаратуры. Гэта, несумненна, ускладняе сам змест падрыхтоўкі да незапланаванага на пачатку года курса беларускай мовы.

Па-шостае, пад завяршэнне працы аддзялення беларускай мовы і літаратуры на ФДП закрылі беларуска-польскае аддзяленне на філалагічным факультэце. Гэты нечаканы «ход» падзей можна прапанаваць слухачам вышэйназванага аддзялення адзіны выхад: пераход на руска-польскае, руска-бела-

Сувязі ўмацоўваюцца

Па некалькіх напрамках ажыццяўляюцца ў нас міжнародныя сувязі і супрацоўніцтва. Адзін з іх звязаны з выкананнем дагавораў аб супрацоўніцтве з Польскай Рэспублікай. Універсітэт рыхтуе зараз студэнтаў па спецыяльнасцях «беларуская і польская мова і літаратура», «руская і польская мова і літаратура», на якіх навучаецца 204 чалавекі. Выкладчыкі кафедры польскай мовы, літаратуры і культуры разам з польскімі калегамі распрацавалі неабходную вучэбна-метадычную дакументацыю, укамплектавалі кабінеты. Польскія ВНУ, навукова-даследчыя інстытуты і бібліятэкі аказалі нам дапамогу вучэбнай літаратурай, якую даставіў прадпрыемствам з суседняй краіны Станіслаў Гушча.
Для чытання лекцый запрашаліся навукоўцы польскіх ВНУ прафесары Зянон Урыга, Хенрыка Дзвілівіч, Лешак Бяднарчук, Халіна Бурштыньска, Ганна Спільнік і інш.
Летась у нашым універсітэце па ўрадаваму пагадненню навучаліся 23 грамадзяне Польшчы — выпускнікі беларускіх лі-

цэяў. У Гданьскім універсітэце і Вышэйшай Кракаўскай педагогічнай школе прайшлі літаратурна-лінгвістычную практыку 61 студэнт II курса філфака, і столькі ж студэнтаў з польскіх ВНУ пабывалі ў нас. У час іх завязваліся кантакты, мацнела сяброўства.

Другі накірунак супрацоўніцтва з замежкам абумоўлены навуковымі сувязямі рэктарата, дэканата, кафедраў і асобных вучоных універсітэта. Амаль усе факультэты маюць дагаворы аб супрацоўніцтве з замежнымі ВНУ. Праведзены шэраг канферэнцый, сімпозіумаў і «круглых сталаў», у якіх прымалі ўдзел вучоных з Польшчы, ЗША, іншых краін.

Некаторыя нашы вучоныя і студэнты ўдзельнічалі ў міжнародных канферэнцыях і семінарах, дзе выступалі з дакладамі. Так, дацэнт кафедры ўсеагульнай гісторыі Т. А. Бадзюкова зрабіла даклад на тэму «Стан даследаванняў па гісторыі паўднёва-ўсходніх абласцей II Рэчы Паспалітай» у Беластоку, прафесар П. У. Сцяцко і дацэнт К. І. Лецка выступалі

з дакладамі на тэму «Польска-ўсходнеславянскія моўныя культурныя сувязі».

Удзельнічалі ў міжнародных канферэнцыях і актыўна выступалі таксама І. Д. Разенфельд, С. С. Ануфрык, І. В. Гушчын, дацэнты І. А. Фёдарав, С. В. Палуцкая, А. М. Нечухрын, В. В. Швед, В. Ц. Леанавец, студэнты А. В. Джумкова, І. І. Байнаровіч і іншыя.

Некаторыя нашы вучоныя апублікавалі ў замежных выданнях вынікі сваіх навуковых даследаванняў. Так, прафесар А. І. Васкабееў змясціў артыкул у часопісе «Біяінжынерыя» (Германія). Ім напісаны тэзісы на кангрэс па біятэхналогіі «Азія і хімія» (Кітай). Прафесар І. Д. Разенфельд апублікаваў артыкул у зборніку матэрыялаў семінара міжнароднага цэнтру ўніверсітэцкіх выкладчыкаў яўрэйскай цывілізацыі (Ізраіль), прафесар В. А. Струк, дацэнт В. А. Ліёна, А. П. Сямашка, Ю. М. Рычкоў у зборніку дакладаў XIV Еўрапейскай крышталаграфіі ў Амстэрдаме і г. д.

Свае даследаванні ў зборніку «Наш радавод» міжнароднай канферэнцыі «Царква і культура

народаў Валікага княства Літоўскага і Беларусі 13—14 стст», якая праходзіла мінулагадня вясенню ў Гродне, апублікавалі вучоныя Швейцарыі, Англіі, Польшчы, Літвы, Украіны.

Трэці накірунак нашай работы звязаны са стварэннем з дапамогай замежных партнёраў адукацыйных устаноў у сферы малага бізнесу. Эфектыўна працуе школа бізнесу, вучэбны план якой распрацаваны сумесна са спецыялістамі з Беластока. Выконваецца пагадненне паміж нашым універсітэтам і навуковымі цэнтрамі з ЗША, і мы хутка станем сведкамі адкрыцця новых навуковых устаноў на камерцыйнай аснове.

Варта сказаць і яшчэ аб адным накірунку работы—супрацоўніцтве з фірмамі замежных краін у сферы камерцыйнай дзейнасці. Падпісаны дагавор з фірмай «Салярныя оптык» (Польшча), добрыя кантакты наладжаны з фірмай «Тотус» з Беластока. Універсітэт актыўна супрацоўнічае з цэнтрамі фатаграфіі і распаўсюджвання рэкламы «Класік — студыя» (Польшча). Наш студэнці тэатр «СТЭМ» удзель-

нічаў у прэзентацыі гэтай фірмы. Наш спартыўны клуб «Беларусь» і клуб «Падлессе» (Беласток) працягваюць даследаванні па вывучэнню функцыянальнага стану, статакінецічнай устойлівасці і фізічнай падрыхтаванасці барцоў і лёгкаатлетаў.

Для арганізацыі падрыхтоўкі замежных студэнтаў устаноўлены кантакты з навукальнымі цэнтрамі Кітая «Бялькерс» і «Інкар-вуз».

Гэта няпоўны пералік усяго таго, што робіцца ў нашым універсітэце. Справы ішлі б на многа лепш, калі б мы не адчувалі недахопу сродкаў. Вось чаму ўніверсітэт выйшаў з хада-тайніцтвам перад міністэрствам аб дадатковым выдзяленні бюджэтных сродкаў на пашырэнне навуковага супрацоўніцтва з іншымі краінамі. На гэтыя мэты будучы адпускаяцца і грошы, заробленыя ад камерцыйнай дзейнасці. Усё гэта дазволіць нам лепш арганізаваць падрыхтоўку спецыялістаў высокай кваліфікацыі, якія патрэбны сёння нашай суверэннай Беларусі.

Л. ЯРУНЦАВА,
супрацоўнік аддзела маркетынгу, міжнародных сувязяў і права.

Чарговы візіт навукоўцаў са ЗША

Як і планавалася яшчэ ў кастрычніку, у час першага візіту навукоўцаў са ЗША, нядаўна прэзідэнт цэнтра развіцця прадпрыемальніцтва г. Чыкага Рэндзі Роллінсон і дырэктар Міжнароднага камітэта малога бізнесу, прафесар універсітэта г. Дайтон Эўген Г. Гамолка зноў сталі нашымі гасцямі. Яны прыехалі, каб прадоўжыць работу па адкрыцці ў Гродне Беларуска-амерыканскага Вышэйшага бізнес-каледжа.

На гэты раз госці сустрэліся з кіраўніцтвам універсітэта, першым намеснікам старшыні аблвыканкама Калацэем М. Я., са старшынёй гарвыканкама Домашам С. М., старшынёй гандлёвай палаты, з прадпрыемальнікамі, прафесарска-выкладчыцкім саставам будучага бізнес-каледжа.

Эўген Г. Гамолка прачытаў лекцыю для студэнтаў і курса факультэта правазнаўства і выкладчыкаў бізнес-каледжа на тэму падрыхтоўкі кадраў кіраўнікоў для сферы прадпрыемальніцтва, бізнесу і фінансаў.

Насычанай была і культурная праграма візіту. Дацэнт кафедры сусветнай культуры Бяспмятных М. М. пазнаёміў гасцей са славацкімі горадамі.

— Да прыезду гасцей павінен быў быць гатовы ўстаноўчы дагавор па адкрыцці бізнес-каледжа, — значнае загадчык аддзела маркетынга, міжнародных сувязяў і

права Белавусаў А. Л. — Але, як кажуць, першы блін комам. План атрымаўся не зусім удалы. І Рэндзі Роллінсон дапамог дапрацаваць яго, азначыў тыя кірункі, па якіх трэба працаваць. Ён зазначыў, што адкрыццё бізнес-каледжа ў верасні нерэальна. У першую чаргу таму, што няма падрыхтаваных кадраў, якія маглі б весці заняткі, не адпрацавана да канца навучальная праграма і не знойдзены крыніцы яе фінансавання. Дарэчы, зараз у ЗША шукваюць гэтыя крыніцы.

А пакуль на гэты раз госці са ЗША прывезлі многа літаратуры па маркетынгу, менеджменту, прадпрыемальніцтву, камп'ютарныя праграмы, фарбы, паперу і многае іншае, неабходнае для навучальнага працэсу.

Навукоўцы са ЗША згодны чытаць навучальныя курсы, аказваць матэрыяльную і іншую дапамогу, якая неабходна для адкрыцця і работы бізнес-каледжа. У бліжэйшы час амерыканскія госці прапанавалі накіраваць некалькі выкладчыкаў універсітэта для навучання ў Ілінойскі і Дайтонскі універсітэты, а з нашага боку патрабуецца дапрацаваць навучальную праграму бізнес-каледжа.

Наступны візіт навукоўцаў са ЗША запланаваны на май.

Л. НИКАЛАЕВА.

На здымках: сустрэча ў старшыні Гродзенскага гарвыканкама С. М. Домаша; Эўген Г. Гамолка са студэнтамі юрыдычнага факультэта.

Амаль асабістае

Усведмялю, што жаль аб мінулым ёсць доля пэўнага ўзросту. І ўсё ж, нават рызыкуючы здацца старой і безнадзейна выкінутай з часу, хачу падзяліцца сваім настальгічным роздумам аб тым, што знікла з нашага жыцця, з надзеяй на тое, што — хто ведае!! — гэта можа аказацца ўспамінам пра будучае.

Першыя гады маёй працы ва універсітэце прыйшліся на той час, які цяпер называюць часам застою. І дзіўна, якімі яркімі, цікавымі былі гэтыя гады! Магчыма, менавіта таму, што ўсё тады было накіравана на падаўленне жывой думкі, жывога слова, але жыццё бурліва кіпела. Штогод вясной

вуліцы горада ў час нацыянальных святаў. Хіба гэта не цудоўна? А славыты «СТЭМ», на выступленні якога па-ранейшаму не могуць папасці ўсе, хто пажадае?! І наогул — хіба вы хочаце заставаць кагосьці жыць цікавым жыццём? Хай кожны сам вынаходзіць, як рэалізаваць

Успаміны пра будучае

праводзіліся Дні факультэтаў, сярэдзіна навучальнага года адзначалася «прысвячэннем у студэнты» — святам першаккурснікаў; каля кожнага новага выпуску факультэцкіх наценгазет збіраўся натоўп чытачоў. І колькі выдумкі, колькі вясёлых жартаў і вострых сатырычных намёкаў змяшчалася ў гэтых студэнцкіх «капусніках» і вечарах! Для ўсіх нас, выкладчыкаў і тагачасных студэнтаў, гэтыя вечары, выпускі наценгазет не былі «мерапрыемствамі», якія, як можа здацца цяперашнім маладым, праводзіліся «дзея галачкі», пад пільным наглядом парткама. Не, гэта быў спосаб супрацьстаяння афіёзму тагачаснага жыцця, спосаб захаваць жывую душу ў мёртвым царстве застою. Таму і сягоння з такім светлым пачуццём успамінаюцца мне, ды і не толькі мне, вечары «прысвячэння ў студэнты» на матэматычным і фізічным факультэтах, не кажучы ўжо пра родны філфак. А тое свята студэнцкага жыцця ў Палацы «Юнацтва», калі перад перапоўненай залай прайшлі праграмы «прысвячэнняў» усіх факультэтаў?! Хіба можна забыць гэта адчуванне маладосці, радаснай творчасці студэнцкага брацтва, якое паспыталі ў той вечар усе, каму пашчаслівілася папасці ў гэтую залу?

Хтосьці можа мне пярэчыць: «Аб чым Вы сумуеце? Усё гэта ёсць і сягоння. Хочучь факультэты праводзіць «прысвячэнні» — праводзяць, як рабілі гэта фізікі, гісторыкі, факультэт фізыхавання. І захаваў жа пачфак свой славыты струнны аркестр. І новыя традыцыі ўзнікаюць — паглядзіце, як цікава жывуць студэнты факультэта беларускай філалогіі і культуры: стварылі фальклорны ансамбль, выходзяць са сваімі праграмамі на

свой творчы патэнцыял!»

Усё правільна, і з гэтымі прырэнчэннямі ўяўных апанентаў цяжка не згадзіцца. Але чаму ж тады з такім жалем успамінаецца мінулае? Не адразу знайшоўся адказ. А потым узнікла такая асацыяцыя: як пасля распаду былога Саюза ўсе рэспублікі разыйшліся па сваіх свэрэнных «кватэрах», так і ў нас ва універсітэце ў апошнія гады цікавае жыццё ідзе дзесьці на асобных факультэтах, а вось адчування Універсітэта як агульнага Дому, сапраўды Альма Матер, якое так звязвала, аб'ядноўвала нас усіх раней, калі «прысвячэнні ў студэнты» праводзіліся на конкурснай аснове, калі кожны факультэт раўніва прыглядаўся да таго, што цікавага і новага прыдумалі «усудзі», гэтага адчування сягоння, на жаль, няма.

Між тым, на мой погляд, гэтае адчуванне Універсітэта — агульнага Дому, Сямі — неабходна кожнаму з нас. Таму што Універсітэт — гэта не вывеска, не сцены, гэта штосьці большае, што хутчэй можна абазначыць такімі непапулярнымі сягоння словамі, як «Дух», «Душа». І, думаю, іменная сягоння, у эпоху камерцыйлізацыі ўсяго навокал, гэты універсітэцкі дух, патрэбны нам нават больш, чым раней.

Шчыра прызнаюся, я вельмі асперагаюся, што мае роздумы будуць успрыняты як залік «рэанімаваць» старыя формы жыцця — былыя наценгазеты, мінулыя вечары прысвячэння. Не, я цудоўна разумею, што новы час нараджае новыя песні. Мэта мая іншая: хацелася б, каб гэтая записка стала пачаткам агульнай размовы аб тым, як зрабіць наш вуз Універсітэтам, Альма Матер.

Т. АУТУХОВІЧ,
дацэнт кафедры рускай і замежнай літаратуры.

На вучонай радзе універсітэта

Адбылося чарговае пасяджэнне Вучонай рады універсітэта.

Заслухана справздача аб сістэме павышэння кваліфікацыі і мерах па яе ўдасканаленню, з якой выступіў першы прарэктар А. І. Васкабоеў. Адзначалася, што на сённяшні дзень магчымасці нашых выкладчыкаў планава паехаць у тую ці іншую ўстанову былога Саюза і навучыцца ў буйных навукоўцаў ці педагогаў зводзяцца амаль што да нуля. Папершае, гэта звязана з тым, што зараз камандзіраваныя расходы работнікаў, накіраваных на павышэнне кваліфікацыі, вылучваюцца на працягу ўсяго перыяду падрыхтоўкі, а не месяца, як гэта было раней. Па-другое, аплата стажыровак ідзе за кошт камандзіравачнага фонда. А на сённяшні дзень суткі ў гасцініцы абыходзяцца 3000

руб. Таму шэраг мерапрыемстваў на павышэнню кваліфікацыі трэба праводзіць самастойна ва ўласнай установе.

Вучоная рада заслухала таксама справздачу дацэнта кафедры гісторыі Беларусі Э. С. Ярмусіка аб рабоце вучэбна-метадычнага аддзела. Было адзначана, што аб'ём выдадзенай літаратуры ў 1992 г. склаў 306 улікова-выдавецкіх аркушаў. На 1993 г. запланавана выдаць больш 310. Распрацаваны больш маштабны план, які ўключае падрыхтоўку манаграфій тэкстаў лекцый, тэрміналагічнай літаратуры, навуковых зборнікаў. У тым ліку — тэксты лекцый па філасофіі, гісторыі Беларусі, руска-беларускія слоўнікі (фізічны і юрыдычны), шэраг новых падручнікаў і інш.

Вучоная рада разгледзела і іншыя пытанні.

Л. НАВІЦКАЯ.

Фатальныя даты

Напалеон нарадзіўся ў 1760 годзе.
Гітлер нарадзіўся ў 1889 годзе.
Розніца ў 129 гадоў.
Напалеон прыйшоў у Вену ў 1809 годзе.
Гітлер прыйшоў у Вену ў 1938 годзе.
Розніца ў 129 гадоў.
Напалеон прыйшоў да ўлады ў 1804 годзе.
Гітлер прыйшоў да ўлады ў 1933 годзе.
Розніца ў 129 гадоў.
Напалеон напав на Расію ў 1912 годзе.
Гітлер напав на Расію ў 1941 годзе.
Розніца ў 129 гадоў.
Напалеон праіграў вайну ў

1816 годзе.
Гітлер праіграў вайну ў 1945 годзе.
Розніца ў 129 гадоў.
Абодва напалі на Расію, калі ім было па 52 гады.
Абодва праігралі вайну, калі ім было па 56 гадоў.
Лінкольн стаў Прэзідэнтам ЗША ў 1860 годзе.
Кенэдзі стаў Прэзідэнтам ЗША ў 1860 годзе.
Розніца ў 100 гадоў.
Абодва былі забіты ў пятніцу.
Абодва былі забіты ў прысутнасці жонкаў.
Пераемнікам Лінкольна пасля забойства стаў Джонсан.
Пераемнікам Кенэдзі пасля забойства стаў Джонсан.

Джонсан, які заняў пасаду Лінкольна, нарадзіўся ў 1808 годзе.
Джонсан, які заняў пасаду Кенэдзі, нарадзіўся ў 1908 годзе.
Розніца ў 100 гадоў.
Забойца Лінкольна — Уілс — нарадзіўся ў 1829 годзе.
Забойца Кенэдзі — Освальд — нарадзіўся ў 1929 годзе.
Розніца ў 100 гадоў.
Абодва забойцы былі забіты да суда.
Сакратар Лінкольна па прозвішчу Кенэдзі настойліва раіў не хадзіць у тэатр у вечар забойства.
Сакратар Кенэдзі па прозвішчу Лінкольн таксама настойваў на адмене паездкі ў Далас.
Падрыхтаваў Ю. ШАСТАК.

У апошні час у наша жыццё ўвайшло мноства новых слоў і паняццяў (усіх, зразумела, не пералічыш). І сярод іх такія як «палітычная культура», «гістарычная культура». І калі з першым мы больш-менш знаёмы, то другое паняцце нават сярод спецыялістаў-гісторыкаў не можа не выклікаць самых разнастайных пытанняў. Галоўнае сярод іх: што такое «гістарычная культура» і якія адносіны яна мае да кожнага з нас?

Як з'явілася ў навуцы гэтае паняцце! Сваю першую фармулёўку яно атрымала ў большасці краін Еўропы ў пачатку XX стагоддзя. Вялікую цікавасць да гістарычнай культуры спецыялісты праяўлялі таксама адразу пасля заканчэння другой сусветнай вайны. Цяпер ва ўсім свеце адбываецца новы ўсплеск увагі да прадмету і прыроды гістарычнай культуры.

Сёння ў тэорыі і практыцы ўжываюцца ў асноўным два паняцці гістарычнай культуры. У першым выпадку гістарычная культура — гэта прынятая ў грамадстве сукупнасць каштоўнасцей і ўзораў паводзін, звязаных з пазнаннем і як бы «перажываннем» мінулага азначанай сацыяльнай групай, а таксама прымяненнем набытых, дзякуючы гэтаму, гістарычных ведаў у працэсе асэнсавання сучаснасці і будучыні.

Зрабіўшы пэўны акцэнт на сацыяльны, грамадскі аспект гістарычнай культуры, а перш за ўсё ён акрэслівае яе ўзровень, мы не сцярэджаем, што нельга гаварыць аб індывідуальнай гістарычнай культуры канкрэтнага палітыка, скажам, Льва Сапегі, пісьменніка Уладзіміра Караткевіча ці мастака Міхаіла Савіцкага. І ўсё-такі, гістарычная культура — гэта заўсёды з'ява сацыяльная, грамадская, хоць, безумоўна, яна і не выклікае сваіх індывідуальных ацэнак, непаўторнасці поглядаў і каларыту.

Аднак звернем увагу да вышэйзгаданага паняцця, а канкрэтна да такіх яе элементаў як каштоўнасці і ўзоры паводзін. Гаворачы аб каштоўнасцях, мы маем на ўвазе, перш за ўсё, узровень гістарычнага мыслення, характэрнага да дадзенага грамадства ці сацыяльнай групы, у адносінах да гістарычнай праўды, дынамізму бачання сённяшняй грамадскай сітуацыі, крытыцызму і г. д. Гэта якаясьці каштоўнасць, якія характэрны для сучаснай навуковай культуры. Што датычыцца да так званай папулісцкай культуры, то яна больш за ўсё цэніць экзотыку ці забаўныя сюжэты ў гісторыі. Але ў канчатковым выніку гэтыя пільны перакананы ў тым, што гісторыя нечаму вучыць, выконваючы канкрэтны дыдактычныя функцыі.

З вызначанымі каштоўнасцямі звязаны ўзоры паводзін. Тут размова ідзе аб працэсе пазнання, перажывання, а калі хочаце, і суперажывання і практычнага прымянення гістарычных ведаў. Звычайна вызначаюць дзве асноўныя адзнакі ці прыкметы гэтых паводзін: добрасумленнасць, аб'ектыўнасць, памяркоўнасць у ацэнках, настроенасць на разуменне і паразуменне, тэрэтычная падрыхтаванасць, рацыяналізм, крытыцызм, «глобальнасць» мыслення і памяркоўны скептыцызм.

Гаворачы аб навуковых падыходах у сферы гістарычнай культуры, нельга не сказаць аб так званых міфалагічных падыходах. Для людзей, якія апеліруюць катэгорыямі міфаў, мінулае — гэта не столькі прадмет зацікаўленасці, колькі веры. Тут імі ўлічваецца тое, што знаходзіцца ў згодзе з іх асабістым бачаннем свету, жыцця, а адсюль гарае імкненне выдаваць пажаданае за сапраўднае. Такі падыход характэрны пры ацэнцы аўтараў тых ці іншых канцэпцый: адным ёсць вера, другім — няма. Міфалагічная гісторыя мае характар надзвычай эмацыянальны, а таму з цяжкасцю паддаецца ацэнкам розуму.

Паліж падыходамі навуковымі і міфалагічнымі існуе мноства паняццяў прамежкавых, прычым нязвычайна цяжкіх для класіфікацыі. Неабходна памятаць аб тым, што ў жыцці навуковых падыходы не адзелены так званай

кітайскай сцяной ад падыходаў міфалагічных. Навука разбівае міфы, але часамі сама іх стварае. Інакш кажучы, элементы міфалагічнага мыслення можна знайсці і ў людзей, якія стаяць на навуковых пазіцыях і наадварот: элементы навукі — у міфалагічным мысленні.

Калі мы гаворым пра мадэлі і ўзоры паводзін, якія звязаны з пазнаннем, перажываннем і выкарыстаннем гістарычных ведаў, то маем на ўвазе не толькі пытанні глабальныя, тэрэтыч-

пашырыць і паглыбіць нашы веды па гэтай тэматыцы. Такім чынам адбываецца ўзаемаўзбагачэнне навукі. І галоўнае тут не тое, хто якую дысцыпліну прадстаўляе, а ў якой меры кожны з даследчыкаў змог пашырыць свае ўяўленні ў спецыфічных для гістарычнай культуры праблемах.

Праўды гістарычнай культуры — самыя разнастайныя. Найбольш тыповыя, распаўсюджаныя сярод іх — адлюстраванне на ўсіх дасягальных да запісу сродках, а таксама ў чалавечай памяці, мінулых падзей; выяўленне і захаванне гістарычных дакументаў, ахова помнікаў гісторыі і культуры, правядзенне гістарычных даследаванняў, уключаючы лакальныя ці рэгіянальныя (у нас гэта называецца

агульных праблем выкладання гістарычных дысцыплін як загад нумар адзін стварэнне яе праўдзівай гісторыі. На падставе якой канцэпцыі! Толькі нацыянальнай! Але дзе ў такім разе не толькі агульнагістарычнае мысленне, гістарычная культура і наогул навука! І яшчэ, не можа быць поўнай і праўдзівай гісторыя Беларусі без паглыбленага паралельнага вывучэння разам з ёй гісторыі яе суседзяў — славянскіх краін Польшчы, Расіі, Украіны, таксама Прыбалтыкі. Гэта можа быць асобны курс пад назвай «Гісторыя нашых суседзяў». Я не бачу ні навуковасці, ні гістарычнай культуры ў суджэннях на ўзроўні: паколькі некалі Расія і Польшча не бачылі гісторыі Беларусі, то і мы зараз не заўважаем.

насцю толькі адной-адзінай канцэпцыі, якая зацверджана ў самых высокіх інстанцыях, і якая выключае, як у недалёкім мінулым, плюралізм ідэй, альтэрнатыўнасць падыходаў.

Апраўданым і заслугаювачым увагі шляхам далучэння моладзі да гістарычнай культуры з'яўляецца ўсё больш практыкуемае на Захадзе выкладанне ўжо ў сярэдняй школе гісторыяграфіі як гісторыі гістарычнай навуцы. Дарэчы, гэтую дысцыпліну ў якасці спекурса вось ужо год выкладаю ў Гродзенскай школе-гімназіі. Вынікі гэтай работы сёння даюць плён. І гімназісты не толькі знаёмяцца з прадстаўнікамі высокай гістарычнай культуры, іх працамі, канцэпцыямі, але і маюць магчымасць знайсці адказы на многія пытанні, якія іх хвалюць. Напрыклад, пазнаёміўшыся з асноўнымі напрамкамі дзяржаўнай палітыкі ў галіне гістарычнай адукацыі на працягу стагоддзяў, яны разумеюць, чаму на змену падручніку па гісторыі СССР прыйшоў новы — «Істория Отечества». Сёння з'явіліся і новыя падручнікі па гісторыі Беларусі, але чаму ў іх няма гісторыяграфічнай часткі, у якой было б напісана, як вывучалася гэтая дысцыпліна раней, чаму зараз аб мінулым мы думаем інакш, на якія крыніцы мы спасылаемся і гэтак далей. Вось у мяне падручнік Дзмітрыя Ілавайскага для старэйшых класаў рускай гімназіі выпуску (не паверыце!) 1870 года. Дык вось, нягледзячы на шматлікую крытыку на працягу звыш стагоддзя ў адрас аўтара за афіцыйна-манархічны напрамак падручніка, ён мае не толькі грунтоўнае абнававанне канцэпцыі падручніка, але і, што асабліва цікава, гісторыяграфічную частку, у якой даецца не толькі кароткі нарыс гісторыі гістарычнай навуцы ў Расіі, але і асноўная бібліяграфія яе. Гэта, калі хочаце, і праграма для самастойных заняткаў па гісторыі. Не ўсё кепска, што было некалі.

Зразумела, што мною былі закрануты толькі некаторыя тэрэтычныя і практычныя пытанні праблемы «Гістарычная культура». Сур'ёзная размова пра месца яе ў нашым жыцці яшчэ толькі пачынаецца.

Гістарычная культура: праблемы і пошукі

ЧАРАПІЦА В. М., прафесар, дэкан гістарычнага факультэта

ныя, але і такія, як веданне (ці няведанне) гістарычнай тэрміналогіі, уменне (ці няўменне) крытычна падыходзіць да гістарычных крыніц, бачанне (ці нябачанне) рэліктаў мінулага ў сучасным жыцці і г. д. Азначаная аксіёма мае адносіны да гістарычнай культуры і патрабуе большай, чым раней, увагі да сябе з боку даследчыкаў.

Наступным элементам гістарычнай культуры, акрамя мадэляў і ўзораў паводзін, з'яўляюцца канкрэтныя правыя яе існавання. Тут маюцца на ўвазе звесткі аб мінулым, што знаходзяцца ці знаходзіліся ў грамадскім звароце, запісаныя на магнітнай, фота і кінастужцы. Сюды адносяцца таксама матэрыялы бібліятэк і архіваў, летанісы, хронікі, сучасныя навуковыя працы, навукова-папулярныя кнігі, школьныя і вузаўскія падручнікі, мастацкая, мемуарная літаратура, публіцыстыка. Вялікую ролю ў якасці паказчыка і стымулятара развіцця гістарычнай культуры адыгрывае жывапіс, а таксама вусныя традыцыі і легенды. Асобна трэба сказаць пра дакументальныя крыніцы, а таксама помнікі гісторыі культуры. Іх вызначэнне, ахова і даступнасць з'яўляюцца важнай рысай сучаснай гістарычнай культуры.

Зразумела, што назваць усе правыя і паказчыкі гістарычнай культуры немагчыма. З імі мы сустракаемся ўсюды, дзе фарміруецца гістарычная свядомасць, якая праяўляецца не толькі ў гістарычных дзеяннях, а і ў сямейным, грамадскім жыцці, абрадах, музыцы, рэлігійных вераваннях і г. д. Вялікія магчымасці закладзены ў складанні сямейных радаводаў.

Частка помнікаў гістарычнай культуры з даўніх часоў была прадметам гістарычных даследаванняў. Сярэдневечнымі хронікамі, як правіла, займаюцца крыніцазнаўцы, гісторыя гістарычнай навуцы — гісторыяграфы, падручнікамі — выкладчыкі гісторыі, навукоўцы, дыдактыкі, гістарычнымі аповесцямі і раманамі — гісторыкі літаратуры, гістарычнымі жывапісамі — мастацтвазнаўцы, гісторыкі мастацтва і г. д. У сувязі з гэтым узнікае пытанне, а ў якой меры даследчык гістарычнай культуры можа ўварвацца ў неадследчыкае поле названых дысцыплін! У пошуках адказу на гэта пытанне неабходна заўважыць, што ў гэтых напрамках гістарычнай творчасці даследаванні праводзяцца з пазіцыі вызначаных, зразумела са зместам асноўнай дысцыпліны. Напрыклад, даследчык гістарычнай культуры, які цікавіцца праблемай чытання людзьмі гістарычных раманнаў У. Караткевіча, ні ў якім разе не адніме хлеб ў гісторыка літаратуры, ён, наадварот, толькі

гістарычнае крыніцазнаўства); прапаганда гістарычных ведаў. Адным з важных паказчыкаў гістарычнай культуры з'яўляецца ўдзельная вага кніг па гісторыі сярод агульнай масы друкаваных выданняў. На жаль, мы не маем тут дакладнай статыстыкі (гэта было б цікава), але знаёмства з тым, што ёсць на паліцах нашых кнігарняў і бібліятэк, не радуе. Тое ж самае можна сказаць пра гістарычную перыядыку. У Беларусі яе практычна дагэтуль не было. І таму зразумела тое нецярпенне, з якім мы чакаем нумароў «Беларускага гістарычнага часопіса». Вельмі цікава было б ведаць, які працэнт і якія сацыяльныя колы з'яўляюцца чытачамі гістарычных твораў.

Адзначаючы выхаванне і іншыя сацыяльныя функцыі гісторыі, мы не дабіліся такой колькасці гадзін па гісторыі ў планах навучання ў сярэдняй школе, якая задавальняла б патрэбы грамадства, і зразумела, што гэта ў першую чаргу адносіцца да выкладання гісторыі Беларусі. Суверэнітэт, сапраўдная незалежнасць Рэспублікі Беларусь вылучаюць у складзе

Гістарычная культура як праблема мае не толькі тэрэтычны, але і практычны аспект, у тым ліку прымяняецца да школы, да выкладчыкаў гісторыі. З прычыны крызісу ў гістарычнай навуцы, уяўлення ў грамадскі абарот моцна палітызаванай гістарычнай інфармацыі, змены канцэпцыі, школьных праграм і падручнікаў многія выкладчыкі гісторыі аказаліся ў стане разгубленасці: як быць, як працаваць! І па-старому нельга, а па-новаму цяжка. Часам можна чуць і такія суджэнні сярод выкладчыкаў: навукоўцы павінны даследаваць мінулае, спрачацца, а наша справа простая — давайце нам новыя праграмы, падручнікі, метадычныя дапаможнікі — і мы будзем выкладаць. Зразумела, логіка ў такіх разважаннях ёсць, але чалавек, тым больш настаўнік, валодаючы гістарычнай культурай, не зможа быць бяздумным правадніком праз гісторыю палітычных поглядаў новага кіраўніцтва. Розум і сэрца гістарычна культурных людзей, мне здаецца, не пагодзяцца з любым мананалізмам у навуцы з наяў-

На фотаконкурс

Жывая сувязь пакаленняў...

Фота У. САРОКІНА.

Наш адрас:
230023, г. Гродна,
вул. Ажэшкі, 22, пакой 404,
тэл. 44-72-97

Газета выходзіць
два разы на месяц
Аб'ём газеты —
адзін друкаваны
аркуш

Наклад 2 000
асобнікаў

Газета надрукавана афсетным
спосабам у Гродзенскай
абласной узбуднячай друкарні
г. Гродна, вул. Паліграфістаў, 4
Падпісана ў друк у 15.00.

Зак. 1941

Рэгістрацыйнае пасведчанне 421

ЗАСНАВАЛЬНІКІ:
ВУЧОНАЯ РАДА УНІВЕРСИТЭТА,
ПРАФКАМ СУПРАЦОУНІКАЎ,
ПРАФКАМ
СТУДЭНТАЎ

В. а. рэдактара
У. П. АМЕЛЬКА